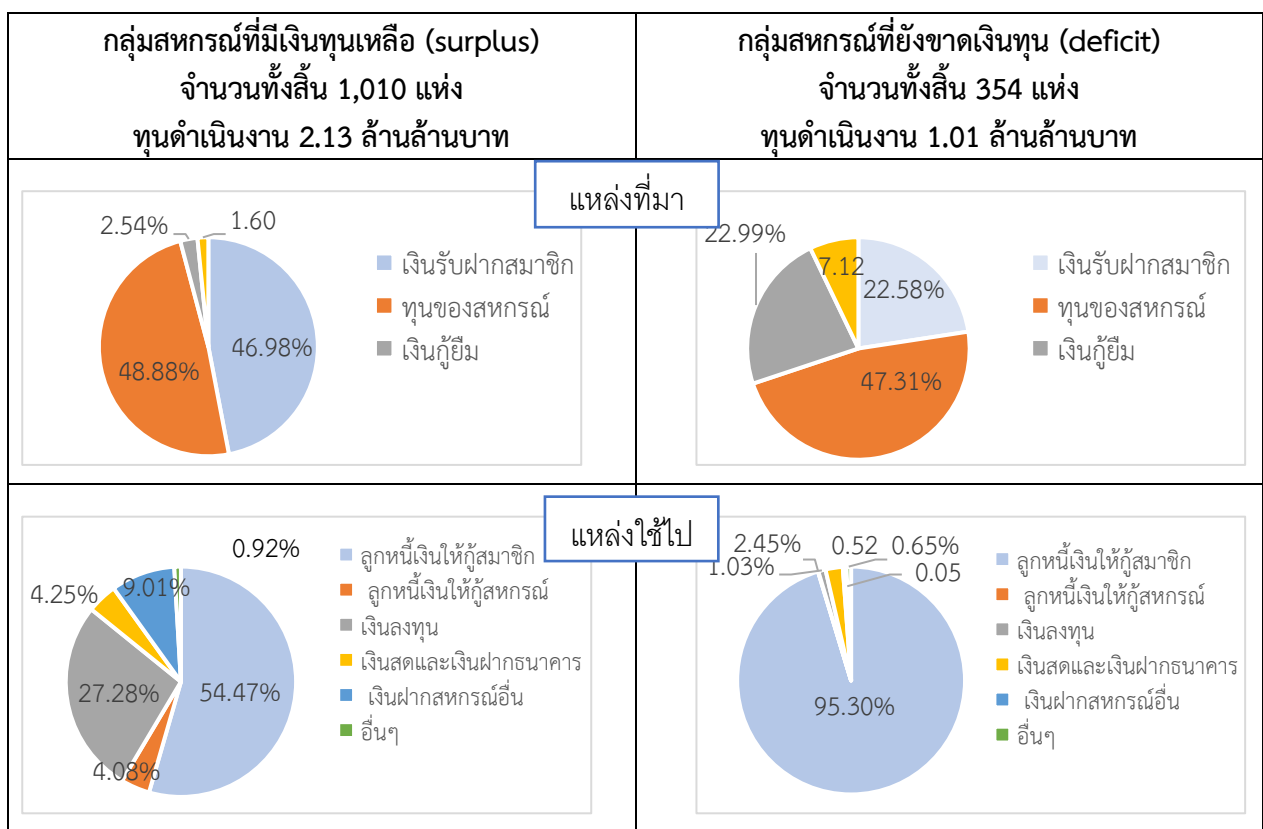

สุขภาพทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ปี 2565

ปี 2565 สหกรณ์ออมทรัพย์รวบรวมได้ทั้งสิ้น 1,364 แห่ง (ไม่รวมชุมนุมสหกรณ์) มีสมาชิก 3.44 ล้านคน ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ถือเป็นสถาบันการเงินหนึ่งที่เกิดโดยสมาชิก และมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกด้วยกันเอง ดังนั้น กรอบการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แบ่งสหกรณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สหกรณ์ที่มีเงินทุนเหลือ (surplus) คือ สหกรณ์ที่มีแหล่งเงินจากสมาชิก (เงินรับฝากจากสมาชิกและทุนของสหกรณ์) เกินกว่าความต้องการของสมาชิก (เงินให้กู้แก่สมาชิก) ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคเอกชน สาธารณสุข โรงพยาบาล ทหาร ข้าราชการอื่น ๆ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,010 แห่ง 2) สหกรณ์ที่ยังขาดเงินทุน (deficit) คือ สหกรณ์ที่มีแหล่งเงินจากสมาชิก (เงินรับฝากจากสมาชิกและทุนของสหกรณ์) ไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก (เงินให้กู้แก่สมาชิก) ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ตำรวจ และข้าราชการอื่น (ส่วนท้องถิ่น) มีจำนวนทั้งสิ้น 354 แห่ง (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ข้อมูลแหล่งที่มาและใช้ไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้งทางด้านแหล่งใช้ไปของเงินทุนและแหล่งที่มาของเงินทุน กล่าวคือ สหกรณ์ที่มีเงินทุนเหลือ (surplus) โดยจะมีแหล่งเงินทุนจากสมาชิกค่อนข้างมากและเกินกว่าความต้องการของสมาชิก ทำให้สหกรณ์ในกลุ่มนี้นำเงินทุนส่วนที่เกินไปลงทุนนอกรอบวัตถุประสงค์นอกเหนือจากการปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกของตน แล้วยังมีเงินเหลือไปลงทุนทั้งในตราสารหนี้และตราสารทุนรวมทั้งปล่อยกู้ให้แก่สหกรณ์อื่น

สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ยังขาดเงินทุน (deficit) แหล่งใช้ไปของเงินทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์ การปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกเป็นหลักถึงร้อยละ 95.30 อย่างไรก็ตามสหกรณ์กลุ่มนี้มีแหล่งเงินทุนจากสมาชิกไม่เพียงพอ จึงต้องไปกู้ยืมจากแหล่งภายนอก ส่วนใหญ่มาจากภาคธนาคารและสหกรณ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงของอายุสินทรัพย์และหนี้สินที่ไม่สมดุลกัน เนื่องจากสหกรณ์กลุ่มนี้จะปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกด้วยระยะเวลาผ่อนชำระที่นาน แต่กลับกู้ยืมเงินระยะสั้น จึงมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ได้ทัน

ตรวจสอบสุขภาพทางการเงิน CFSAWS:ss V.2

การตรวจสอบสุขภาพทางการเงินในที่นี่ใช้โปรแกรมเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (CFSAWS:ss V.2) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เตือนภัยทางการเงินและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินในมุมมอง 6 มิติ ของ CAMELS พบว่า การเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาพรวมมีการเตือนภัยอยู่ในระดับเกณฑ์ **ควรปรับปรุง** ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน การเตือนภัยอยู่ในเกณฑ์**ระดับพอใช้** ได้แก่ อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) และอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระตามกำหนดอยู่ในเกณฑ์**ระดับดี** (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 ระดับการเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

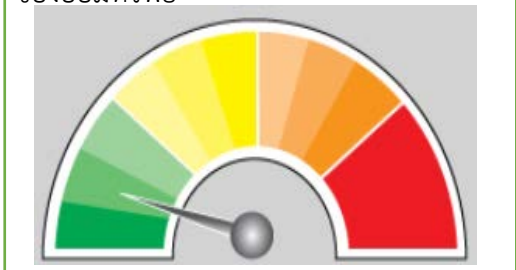
ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนการรายงานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร				
หนี้สินต่อทุน(เท่า)	ทุนสำรองต่อสินทรัพย์(เท่า)	ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์(%)	ค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร(%) (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)	ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด(%)
1.067	0.044	3.107	14.946	98.895

ส่วนระดับการเฝ้าระวังของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาพรวมอยู่ในระดับการเฝ้าระวังปกติ (รูปที่ 3) โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 1,364 แห่ง มีระดับการเฝ้าระวังดังนี้

1. ระดับการเฝ้าระวังปกติ 961 แห่ง ร้อยละ 70.45
2. ระดับการเฝ้าระวังมากขึ้น 265 แห่ง ร้อยละ 19.43
3. ระดับการเฝ้าระวังพิเศษ 132 แห่ง ร้อยละ 9.68
4. ระดับการเฝ้าระวังพิเศษเร่งด่วน 6 แห่ง ร้อยละ 0.44

ซึ่งโดยสหกรณ์ที่มีระดับการเฝ้าระวังพิเศษและระดับการเฝ้าระวังพิเศษเร่งด่วน ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ที่ยังขาดเงินทุน (deficit)

รูปที่ 3 ระดับการเฝ้าระวังทางการเงินสหกรณ์ของออมทรัพย์

วิเคราะห์สุขภาพด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในมุมมอง 6 มิติทางการเงิน CAMELS

ความเสี่ยงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 3.14 ล้านล้านบาท เป็นส่วนของหนี้สิน ร้อยละ 51.63 และทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 48.37 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน 1.07 เท่า ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง พิจารณาแหล่งเงินทุนภายในสูงถึงร้อยละ 87.49 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาพรวมมีความเข้มแข็งของเงินทุนเพียงพอในการรองรับความเสี่ยงด้านการดำเนินธุรกิจได้ แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ยังขาดเงินทุน (deficit) ที่ต้องพึ่งพาแหล่งเงิน

ทุนดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น	
ทุนดำเนินงาน	3.14 ล้านล้านบาท
- หนี้สิน	1.62 ล้านล้านบาท 51.63 %
- ทุนของสหกรณ์	1.52 ล้านล้านบาท 48.37 %
แหล่งเงินทุน	
- ภายในสหกรณ์	2.75 ล้านล้านบาท 87.49 %
- ภายนอกสหกรณ์	0.39 ล้านล้านบาท 12.51 %

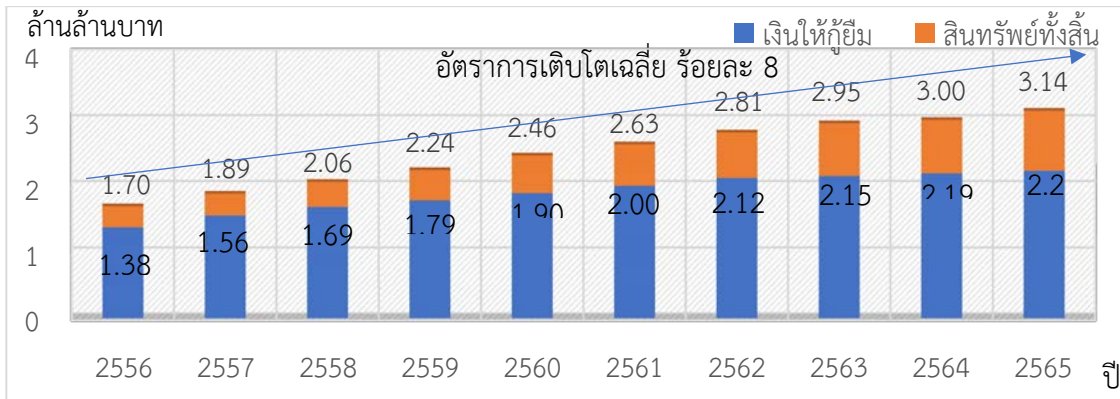
ภายนอก เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก ทุนของสหกรณ์จึงไม่สามารถรองรับความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งอาจมีปัญหาในการชำระหนี้ และมีภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่สูง ดังนั้นต้องมีการเพิ่มแหล่งเงินทุนภายในเพื่อลดความเสี่ยงและลดดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย เพิ่มความเชื่อมั่นให้กับเจ้าหนี้และเพิ่มความมั่นคงให้กับสหกรณ์

คุณภาพของสินทรัพย์

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์เติบโตขึ้นจาก 1.7 ล้านล้านบาท ใน ปี 2556 มาอยู่ที่ 3.14 ล้านล้านบาท ในปี 2565 คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี และร้อยละ 70.40 ของสินทรัพย์อยู่ในรูปของเงินให้กู้ยืม เพิ่มขึ้นจาก 1.38 ล้านล้านบาท ใน ปี 2556 มาอยู่ที่ 2.23 ล้านล้านบาท ในปี 2565 ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ร้อยละ 3.11 อยู่ในระดับเกณฑ์พอใช้ อัตราหมุนของสินทรัพย์เพียง 0.05 รอบ แสดงว่าสหกรณ์ยังใช้สินทรัพย์ที่มียังไม่เต็มที่ โดยสหกรณ์กลุ่มมีเงินทุนเหลือ (surplus) สมาชิกส่วนใหญ่กู้ยืมเงินน้อยกว่าการฝากเงินกับสหกรณ์ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ รวมถึงทุนเรือนเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังนั้นสหกรณ์ในกลุ่มนี้ต้องรักษาสมดุลของเงินรับฝากและหุ้นของสมาชิกให้เหมาะสม และเลือกลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น ส่วนในสหกรณ์ที่ยังขาดเงินทุน (deficit) แม้ความต้องการกู้ยืมเงินของสมาชิกจะสูง แต่สหกรณ์ต้องพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งภายนอกทำให้ต้องมีการชำระดอกเบี้ยสูงกว่าแหล่งเงินทุนภายใน ซึ่งกลุ่มนี้จะต้องระดมเงินทุนเพิ่มเติม

สินทรัพย์ 3.14 ล้านล้านบาท	
เงินสดและเงินฝาก	9.94 %
เงินให้กู้ยืมสุทธิ	70.40 %
เงินลงทุน	18.82 %
อื่นๆ	0.84 %
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	3.11 %
อัตราหมุนของสินทรัพย์	0.05 รอบ
อัตราค้างชำระ	1.11 %
อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	4.66 %

รูปที่ 4 สินทรัพย์รวมทั้งสิ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศ

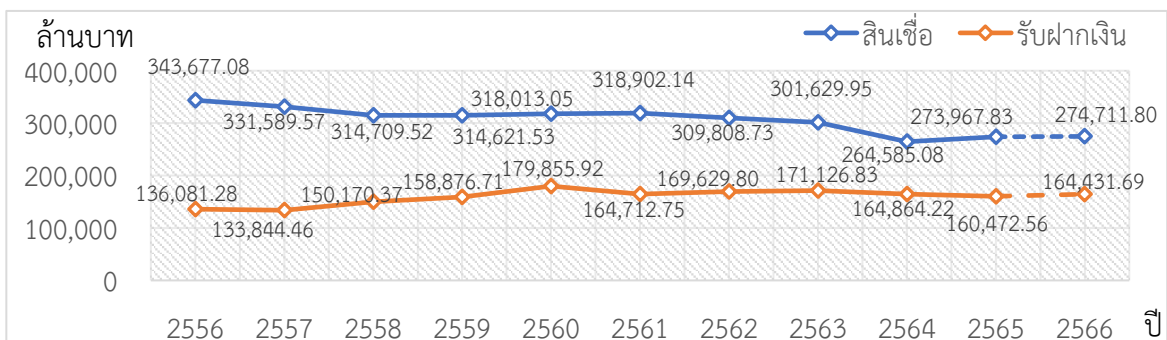

ขีดความสามารถในการบริหารงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินธุรกิจมีมูลค่ารวม 1.62 ล้านบาท เป็นธุรกิจสินเชื่อร้อยละ 61.95 และธุรกิจรับฝากเงิน ร้อยละ 38.05 ของมูลค่าธุรกิจทั้งสิ้น ซึ่งมูลค่าธุรกิจในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง และคาดการณ์ว่าในปี 2566 มูลค่าธุรกิจจะปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยทั้งในส่วนของธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจรับฝากเงิน เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวมากขึ้น

มูลค่าธุรกิจ 1,623,315.85 ล้านบาท	
รับฝากเงิน	38.05 %
สินเชื่อ	61.95 %
อัตราการเติบโตของธุรกิจ	2.26 %

แนวโน้มมูลค่าธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ และคาดการณ์ปี 2566

การทำกำไร

รายได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ 158,098.48 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้ดอกเบี้ย ร้อยละ 85.41 มีค่าใช้จ่ายร้อยละ 39.69 มีผลกำไรสุทธิร้อยละ 60.31 ในภาพรวมการทำกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ในเกณฑ์**ระดับดี** พิจารณาจากอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ร้อยละ 14.95 แต่มีสหกรณ์ออมทรัพย์ 30 แห่งที่มีผลการดำเนินงานขาดทุน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์กลุ่มที่ยังขาดเงินทุน (deficit) หากพิจารณาคูณภาพชีวิตของสมาชิก โดยพิจารณาจากเงินออมและหนี้ของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีเงินออมมากกว่าหนี้เฉลี่ย 106,070.67 บาทต่อคน สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกในภาพรวมมีความมั่นคงทางการเงิน แต่มีสหกรณ์ออมทรัพย์ 617 แห่ง ที่สมาชิกมีเงินออมเฉลี่ยน้อยกว่าหนี้เฉลี่ย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์กลุ่มที่ยังขาดเงินทุน (deficit) ดังนั้น สหกรณ์กลุ่มนี้ควรส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินของสมาชิก และมีเงินทุนในการบริหารสหกรณ์ได้ดียิ่งขึ้น

รายได้ 158,098.48 ล้านบาท	
รายได้	
- รายได้ดอกเบี้ย	85.41 %
- ผลตอบแทนจากเงินทุน	14.07 %
- รายได้อื่น	0.52 %
ค่าใช้จ่าย	
- ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและเงินลงทุน	29.22 %
- หนี้ส่งสั้นจะสูญและหนี้สูญ	0.74 %
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงานและอื่นๆ	9.73 %
กำไร(ขาดทุน) สุทธิ	60.31 %

ความเสี่ยงต่อสภาพคล่องทางการเงิน

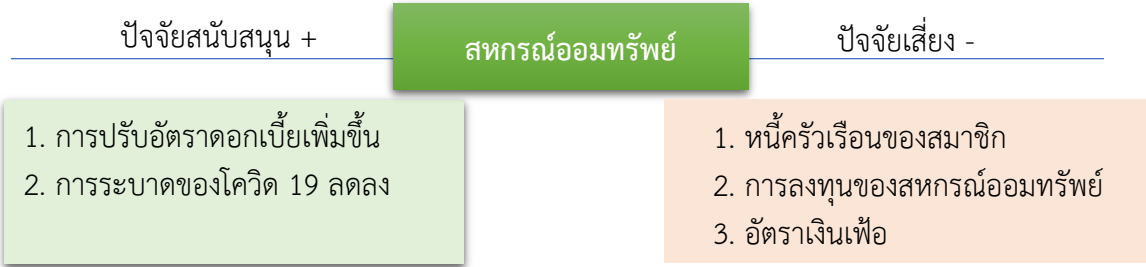
สหกรณ์ออมทรัพย์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน 0.46 เท่า แสดงว่าสหกรณ์มีเงินไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ระยะสั้นได้ทั้งหมด แต่เนื่องด้วยหนี้สินหมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นเงินรับฝากถึง ร้อยละ 87.87 ของหนี้สินหมุนเวียนทั้งสิ้น ทำให้สหกรณ์ลดความเสี่ยงในด้านการชำระหนี้ลงได้ เนื่องจากโอกาสที่สมาชิกจะถอนเงินออกพร้อมกันมีไม่มากนัก ประกอบกับการชำระหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดถึงร้อยละ 98.90 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์**ระดับดี** ทำให้ในภาพรวมสหกรณ์ออมทรัพย์ยังมีสภาพคล่องทางการเงินดี แต่ยังมีสหกรณ์ออมทรัพย์อีก 60 แห่ง ที่มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด อยู่ในระดับเกณฑ์**ควรปรับปรุง** ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสหกรณ์กลุ่มที่ยังขาดเงินทุน (deficit)

สินทรัพย์หมุนเวียน 685,890.33 ล้านบาท		หนี้สินหมุนเวียน 1,496,640.99 ล้านบาท	
เงินสดและเงินฝาก	312,081.00 ล้านบาท	เงินรับฝาก	1,315,130.57 ล้านบาท
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นสุทธิ	231,120.31 ล้านบาท	เงินกู้ระยะสั้น	134,428.39 ล้านบาท
เงินลงทุนระยะสั้น	127,222.99 ล้านบาท	อื่นๆ	47,082.03 ล้านบาท
อื่นๆ	15,466.03 ล้านบาท		
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน 0.46 เท่า			
อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด 98.90 %			

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่เกิดขึ้น

สหกรณ์ออมทรัพย์มีความสำคัญต่อภาคครัวเรือน ในปัจจุบันนี้ครัวเรือนของประเทศไทยสูงขึ้น ซึ่งเกิดจากการเข้าถึงของแหล่งเงินได้มากขึ้น และอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นทำให้สมาชิกมีค่าใช้จ่ายเพิ่มอาจจะส่งผลต่อการชำระหนี้ของสมาชิก โดยเฉพาะในส่วนของสหกรณ์กลุ่มที่ยังขาดเงินทุน (deficit) รวมถึงสหกรณ์ที่นำเงินไปลงทุนในตลาดเงินและนำไปฝากเงินกับสหกรณ์อื่นอาจมีความเสี่ยงจากการลงทุนได้ ซึ่งเกิดจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในส่วนของสหกรณ์กลุ่มมีเงินทุนเหลือ (surplus) ส่วนปัจจัยสนับสนุน เช่น การระบาดของโควิด 19 ลดลง ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจดีขึ้นสมาชิกอาจมีรายได้เพิ่มขึ้นทำให้มีเงินมาชำระหนี้หรือออมเงินเพิ่มขึ้น ส่วนการปรับอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นในส่วนของธนาคารพาณิชย์ อาจทำให้สมาชิกมากู้เงินกับสหกรณ์เพิ่มขึ้นทำให้มูลค่าธุรกิจสินเชื่อเพิ่มขึ้น

ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์

บทสรุป

สุขภาพทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ พิจารณาตามโครงสร้างสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สหกรณ์กลุ่มมีเงินทุนเหลือ (surplus) จำนวน 1,010 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ภาคเอกชน ทหาร รัฐวิสาหกิจ โรงพยาบาล สถาบันอุดมศึกษา และสาธารณสุข สหกรณ์กลุ่มนี้สุขภาพทางการเงินโดยรวมค่อนข้างดี แต่จะมีปัญหาในส่วนของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ไม่สูงมาก เนื่องจากมีเงินเหลือที่เป็นเงินสดและเงินฝากมาก เงินส่วนหนึ่งนำเงินไปลงทุนผ่านสินทรัพย์ต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนดังกล่าวอาจเกิดความเสียหายให้กับสหกรณ์ได้ รวมถึงการที่สหกรณ์นำเงินไปฝากกับสหกรณ์อื่นที่มีความเสี่ยงต่อการดำเนินงานได้ ดังนั้น สหกรณ์พิจารณาความเหมาะสมของเงินฝากและหุ้นของสมาชิกให้ดี รวมถึงควรเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงไม่สูงมากและศึกษาการลงทุนให้ดี

ส่วนสหกรณ์กลุ่มที่ยังขาดเงินทุน (deficit) จำนวน 354 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ตำรวจ ครู และส่วนราชการ (ท้องถิ่น) สหกรณ์กลุ่มนี้สุขภาพทางการเงินโดยรวมจะมีปัญหามากกว่าสหกรณ์กลุ่มมีเงินทุนเหลือ (surplus) ในส่วนของการมีหนี้มากกว่าทุนของสหกรณ์ ทำให้อาจมีปัญหาในการชำระหนี้และสภาพคล่องทางการเงินได้ และการพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งภายนอกทำให้ต้องมีการชำระดอกเบี้ยสูงกว่าแหล่งเงินทุนภายใน ทำให้ผลตอบแทนไม่สูงมาก และสมาชิกส่วนใหญ่ยังมีเงินออมน้อยกว่าหนี้ต่อสมาชิกเฉลี่ยด้วย ดังนั้น สหกรณ์กลุ่มนี้ควรส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินของสมาชิก และมีสหกรณ์มีเงินทุนในการบริหารสหกรณ์ได้ดียิ่งขึ้น